

**“Toch mag de OZM in mijn ogen nooit alleen
maar goede doctorandi afleveren, ze moet
evenzeer goede magistraten, ambtenaren,
advocaten, ... afleveren”**

Interview met Professor Wouter Devroe

Door onze hoofdredacteur Anneleen Straetemans

IN JUNI JONGSTLEDEN STUDEERDEN DE EERSTE LEUVENSE ONDERZOEKSMasterSTUDENTEN IN DE RECHTEN AF. HET IDEALE MOMENT VOOR EEN INTERVIEW MET PROFESSOR WOUTER DEVROE.

Waarin verschilt een afgestudeerde OZM in uw ogen van een gewone master?

Een afgestudeerde OZM moet (bijna) perfect in staat zijn om zelf nieuwe juridische vraagstukken te identificeren en ze creatief op te lossen. Tijdens de opleiding wordt daarop zeer de nadruk gelegd, veeleer dan op het reproduceren van andermans inzichten. Een afgestudeerde OZM heeft ook bewezen iets harder te willen werken (130 in plaats van 120 studiepunten) en de zelfdiscipline te hebben om meerdere schriftelijke werkstukken tijdig af te werken. Tenslotte heeft die afgestudeerde het risico durven nemen om naar voren te treden als één uit een groep van 25 studenten. De comfortabele anonimiteit van een groep van honderden studenten is er niet binnen de OZM maar de kleinschaliger benadering heeft ook vele voordelen, zoals individueler begeleiding en rechtstreekse contacten met proffen en écht interactieve bijeenkomsten.

Tenslotte wil ik toch ook benadrukken dat een afgestudeerde OZM op heel wat punten *niet* verschilt van een afgestudeerde van de reguliere master: hij/zij heeft een major-minor gevolgd zoals alle andere studenten, kan ‘op Erasmus gaan’ of aan *moot courts* deelnemen zoals alle andere studenten en heeft op precies dezelfde wijze toegang tot togaberoepen.

Vanwaar het idee om een onderzoeksmaster aan te bieden aan de KUL? Een gat in de academische markt of een doordachte ‘doctorandusrekruteringsstrategie’?

Het idee is begin 2006 bij Decaan Van Orshoven en bij mij als toenmalig Vice-decaan Onderzoek aangebracht door Walter van Gerven en Jan Vranken, twee van de grootste rechtsgeleerden uit de Lage landen. De Universiteit van Tilburg, bij de top inzake onderzoek in Nederland, had toen reeds ervaring met een onderzoeksmaster maar zocht een ruimer draagvlak. Logischerwijze kwamen ze uit bij de Leuvense Rechtenfaculteit, aangezien die binnen Vlaanderen eveneens een sterk onderzoeksprofiel heeft.

Dankzij heel intensieve voorbereiding kon al in 2007 worden gestart met de eerste Vlaamse onderzoeksmaster in de Rechten, tevens (denk ik) de eerste grensoverschrijdende juridische onderzoeksmaster in Europa, en dat hebben we ons nog niet beklagd. Van een louter idee 3,5 jaar geleden is de OZM nu tot een performante en ook door studenten als echt begerenswaardig beschouwde afstudeerrichting uitgegroeid. Zopas zijn er liefst 10 van de beste Leuvense studenten enthousiast aan het eerste jaar van de onderzoeksmaster begonnen, wat voor dit soort programma erg veel is. Aanvankelijk was afgesproken dat Leuven maximaal 8 studenten naar het programma kon afvaardigen maar in het licht van de kwaliteit van de nieuwe lichting werd met partner Tilburg een afwijking overeengekomen. De nieuwe Leuvense studenten worden vergezeld door de 5 collegae die vorig jaar begonnen en die nu hun tweede onderzoeksmasterjaar aanvatten, en door 14 nieuwe, door de Universiteit van Tilburg afgevaardigde studenten, waarvan ongeveer de helft buitenlandse studenten. Eigenlijk zijn we nog maar halfweg: zodra we ook in Leuven een Engelstalige initiële master zullen kunnen aanbieden - en daaraan wordt nu hard gewerkt - zullen ook wij, zoals Tilburg, de OZM aan buitenlandse studenten kunnen aanbieden.

Dat er wel degelijk een gaatje in de academische markt is voor de onderzoeksmaster, bewijzen de blijken van belangstelling die we nu ook van studenten uit andere Vlaamse universiteiten beginnen te krijgen. Bovendien mag een onderzoeksmaster binnen de Rechten dan wel nieuw zijn, in de meeste andere faculteiten van onze universiteit bestaat dit al langer, en heeft de onderzoeksmaster onder andere al heel wat succesvolle 'proffen' voortgebracht.

Een 'doctorandusrekruteringsstrategie' primeerde niet, al is het natuurlijk prachtig als studenten na de OZM een doctoraat aandurven - en dus blijkbaar niet teleurgesteld zijn in onderzoek maar integendeel nog meer willen. Toch mag de OZM in mijn ogen nooit alleen maar goede doctorandi afleveren, ze moet evenzeer goede magistraten, ambtenaren, advocaten, ... afleveren. Dat gebeurt gelukkig ook, in Tilburg en blijkbaar nu ook bij ons.

Was de samenwerking met Tilburg een meerwaarde? In hoeverre is de OZM geïnspireerd op het Nederlands model?

Zeker was en is die samenwerking een meerwaarde. De Universiteit van Tilburg leverde het bewijs dat een onderzoeksmaster werkt, en de geloofwaardigheid voor ons om te starten. De bestuurslieden, decanen en

directors of studies die ik in Tilburg mocht ontmoeten, bleken allen verstandige en aangename mensen die van aanpakken weten, ze hebben onze samenwerking actief gesteund. Sommige docenten hebben misschien wel even moeten wennen aan de komst van een vreemde partner in 'hun' onderzoeksmater of vak (we streven voor elk vak naar samenwerking tussen een Tilburgse en Leuvense docent) maar een gezamenlijke OZM kan nu eenmaal slechts werken als het niet meer de OZM van de een of de ander is. Aan verdere integratie wordt hard gewerkt, onder meer op een zomerse 'heidag' op een zaterdag vorig jaar in Antwerpen. Voor volledige integratie bestaat slechts één alternatief: alleen voortgaan. Alle halfslachtige situaties daartussenin zijn minderwaardig. Ik geloof in een model van volledige integratie, de moeilijkste weg weliswaar. Leuven mag in geen geval een wagon aanhaken aan de Tilburgse trein, maar moet voluit blijven gaan, en zo willen onze partners in Tilburg het ook.

Met het afstuderen van de eerste, en de selectie van de derde lichting studenten is een einde gekomen aan een eerste (opstart)fase. De komst van collega Hendrickx als nieuwe *director of studies* bevestigt dit. Hij heeft deze functie de afgelopen jaren al in Tilburg uitgeoefend en is dus perfect geplaatst om de OZM verder te laten groeien en bloeien en om de integratie met Tilburg nog te versterken.

U hebt onlangs de eerste lading onderzoeksmasters op de wereld losgelaten. Had de juridische wereld nood aan mensen die beter getraind zijn om onderzoek te doen?

Eerst even 'stoefen' met onze 'eerste lichting' studenten van de onderzoeksmater, die in juli jongstleden zijn afgestudeerd en die het binnen hun jaar uitzonderlijk goed hebben gedaan. Van de honderden afgestudeerden behaalden er dit jaar 4 een grootste onderscheiding, wat zeldzaam veel is in Leuven. Liefst 3 van die 4 grootste onderscheidingen gingen naar studenten van de onderzoeksmater. Dat betekent dat de helft van de 6 studenten uit de eerste lichting van de onderzoeksmater met grootste onderscheiding is afgestudeerd. Bovendien zijn 3 van die 6 studenten doctoraal onderzoek gestart aan de Faculteit, een vierde is in Harvard aan het LL.M programma begonnen, een vijfde is bij een gerenommeerd advocatenkantoor aan de slag gegaan, de zesde zal later afstuderen.

Maar niet ik heb die mensen 'op de wereld losgelaten', de Faculteit heeft dat gedaan, want heel velen – de Decaan, het faculteitsbestuur, alle docenten, facultair onderzoekskoördinator Vyncke – hebben hier hard aan gewerkt, tot nu toe volledig vrijwillig trouwens, dat wil zeggen zonder verlichting van andere onderwijsopdrachten of betaling.

Heeft de wereld hier nood aan? Zeer zeker, op voorwaarde natuurlijk dat 'onderzoek' niet voor 'stoffig' en 'geïsoleerd' staat, maar voor probleemoplossend vermogen en vermogen tot abstract denken (de twee zijn

helemaal niet tegenstrijdig), zelfstandig maar niet zonder in staat te zijn anderen te overtuigen van de resultaten.

Wat is de meerwaarde van een OZM nu de masterproef al een verplicht onderdeel is van de rechtenopleiding? Zou het niet beter zijn een verplichte stage in te voeren voor de ‘gewone’ rechtenstudenten en het onderzoek te laten aan de OZM?

Onderzoek kun je niet ‘laten aan’, het is een grondhouding die in elke activiteit noodzakelijk is. Een goede conclusie van een advocaat getuigt evenzeer van onderzoek als een rechtswetenschappelijk artikel. Stages zijn ook zeer nuttig, maar komen via een goed uitgewerkt stelsel van zomer- en andere stages gelukkig al vrij goed aan bod in de opleiding.

De masterproef, die in de OZM trouwens ook bestaat, biedt zeker toegevoegde waarde maar concentreert zich op (hopelijk goed begeleid) zelfstandig werk van studenten. De student leren en tonen hoe dit zelfstandig werk te verrichten, gebeurt in de reguliere opleiding via een beperkt aantal faculteitsbrede seminars. De OZM daarentegen heeft van dat leren en tonen precies een hoofdactiviteit gemaakt, in de hoop zo het eindproduct te verbeteren. Op de nieuwe website www.law.kuleuven.be/faculteit/ozm, waar we via FAQ de studenten informatie geven over de onderzoeksmaster, schreef ik het volgende over het profiel van onderzoeksmasterstudenten:

“Kan en wil men zelf geconcentreerd, zich vastbijtend en desnoods in relatieve eenzaamheid zoeken naar de oplossing van juridische vraagstukken, met de wil iets nieuws aan te dragen veeleer dan in te studeren wat anderen als oplossing hebben aangedragen? Kan en wil men, zoals een zeer gerenommeerd collega het uitdrukt, ‘een halve dag op zijn stoel blijven zitten schrijven’, liever dan bijvoorbeeld wekelijks een werkcollega bij te wonen? Houdt men vooral van de zekerheid die het positief recht biedt, of juist van het regelmatig ‘Umdenken’? Ziet men recht als verzameling van in regels gegoten antwoorden die een samenleving (helpen) organiseren, of vindt men de vragen minstens zo belangrijk als de antwoorden, in het volle besef dat vandaag te moeilijk kan zijn wat morgen, na verder zoeken, wel zal lukken?

Het ene is niet minder waard dan het ander, niet exclusief aanwezig in de ene of de andere afstudeerrichting, in de ene of de andere jurist. Toch liggen de accenten anders en het komt erop aan elke student in de meest geschikte afstudeerrichting onder te brengen.”

Hoe ervaart u zelf de wisselwerking academia-praktijk?

De verrijking van een nevenactiviteit in ‘de praktijk’ (bij mij was dat eerst het Hof van Justitie, dan de nationale mededingingsautoriteit en sinds kort, na 18 jaar, de advocatuur) voor het academisch leven en het lesgeven is enorm, al was het maar omdat de rechtsvragen die in de praktijk opduiken altijd nog

complexer en vernieuwender blijken dan wat academici voorspelden. Grote voorwaarde is wel dat je de tijdsbesteding voor ‘de praktijk’ onder controle kunt houden, lukt dat niet dan wordt het effect van de nevenactiviteit veeleer negatief dan positief. Daarop zie ik dus nogal streng toe, en anderen gelukkig met mij.

Hartelijk bedankt voor dit interview.